

Complexe Scheiding

**Wat zien we wel en niet en wat zijn de
consequenties?**

**Rotterdam, Regiobijeenkomst complexe
scheiding 10 juni 2021**



Wat zien wel en wat niet en wat is het effect daarvan?

Wat zien we wel en wat zien we niet, of te laat?

Dit is een interessante vraag in het licht van de aanpak van complexe scheiding. Zoals Cruijff destijds al zei: 'je ziet het pas als je het door hebt'. Maar wat zijn de gevolgen als je het niet of nog niet ziet?

Er is een veelvoud aan soorten scheiding. Complexe scheiding wordt soms ook complex omdat wij alarmerende signalen missen of dat wij juist denken dat het slachtoffer het probleem is, zoals in de educatieve documentaire *Zij lijkt het probleem te zijn*. In een deel van de **scheidingen speelt (ex)partner geweld een rol, dat als het niet goed wordt geadresseerd en begrensd kan voortduren. Ook leidt een complexe scheiding regelmatig tot complexe omgangsproblematiek. In deze verdiepingssessie wordt ingegaan op gender, (ex)partnergeweld, geweldspatronen en ouderverstoting.**

Selectieve waarneming: twee soorten fouten

Ten onrechte niet zien, terwijl het wel zo is

- Fout negatieven



Ten onrechte aannemen terwijl het niet zo is

- Fout positieven





Wie ben ik? Sietske Dijkstra

- Fran.Dijkstra@gmail.com
- Expert relationele veiligheid, ontwerp en geef als docent nascholing over complexe scheiding, ouderverstoting, intergenerationeel trauma en Kindermishandeling en kwetsbare gezinsrelaties, werk als onderzoeker en als coach voor verstoten ouders
- www.Sietske-Dijkstra.nl
- <http://www.sietske-dijkstra.nl/publicaties/complexe-scheiding/>
- <https://professionals.verdwenenzelf.org/documentaire/>

Opbouw

- Kernboodschap
- Naima
- Gesprek over Naima
- Zeven dimensies
- Wat zijn de consequenties van wat wel wel en niet zien?
- Conclusies en handelen

Kernboodschap

- Geweld in de voorgeschiedenis, tijdens de scheiding en ex-partner geweld wordt te vaak niet benoemd noch betrokken in de aanpak
- In het woord vechtscheiding is weggemaakt wie wat doet bij wie en wat daarvan de consequenties zijn
- Geweld in de voorgeschiedenis, tijdens en na de scheiding dient altijd te worden onderzocht
- Het idee dat twee kijden en twee schuld hebben, richt schade aan en zorgt voor vastgelopen zaken en complexe omgang.
- Communicatie verbeteren van ouders in het belang van hun kind is regelmatig een slecht advies, als andere dimensies onderbelicht blijven

Groepsgesprek 1

- U neemt deel aan deze workshop en middag vanuit verschillende hoedanigheden.
- Ambtenaren en beleidsmedewerkers
- Uitvoerders en bijzonder rol: procesregisseur en AF
- Wijkteams jeugd en gezins medewerkers
- Ketenpartners
- Teamleiders en bestuurders?

Schrijft u svp in de chat wat is het grootste probleem in de aanpak van complexe scheiding?

Naima

Naima is drieëneenhalf jaar geleden gescheiden van haar partner Hassan. Samen zijn ze co-ouder van een jongen van elf en een meisje van zes. Beide ex-partners zijn hoog opgeleid. De kinderen horen veel negatieve verhalen van hun vader over hun moeder die hen in de war maken. De zoon neemt het negatieve gedrag van de vader over. Naima maakt zich zorgen over het agressieve gedrag van haar ex-partner. Hassan schakelt veel mensen en professionals in om te laten zien dat zijn ex-vrouw een slechte moeder en een overspelige partner was. Ze probeerde het emotionele en agressieve gedrag van haar partner zo rustig mogelijk op te nemen en goed te handelen. Gaandeweg ontdekte ze dat haar beheerste gedrag zich tegen haar keert en de ontredderde man meer sympathie wekt. Waar kan zij met haar zorgen en gekwetstheid terecht?

Naima (2)

Haar ex-man had haar een half jaar geleden ruw bij haar armen gepakt en haar geslagen bij de overdracht van de kinderen. Sindsdien wil zij alleen de kinderen overdragen op een publieke plek. Verder heeft de politie met hem een waarschuwend gesprek gehouden toen hij laster over haar verspreidde en haar aanviel. Hij weigert de paspoorten van de kinderen te overleggen en voert strijd over de keuze van de school. Bij Veilig Thuis zijn ze intussen ook bekend, het contact verliep voor Naima teleurstellend.

Naima (3)

“Toen ik de casemanager van VT aangaf dat mijn ex-man zijn agressie tegen mij niet onder controle had en ook steeds beledigende woorden in het bijzijn van de kinderen uitte, zei hij ‘je mail die heb ik niet ontvangen. ‘ik wil niet in je systeem betrokken raken, dat is veel te complex’ ”

De communicatie krijgt steeds meer scherpe randen. Naima geeft aan:

“Ik kan het alleen maar fout doen: reageren of niet reageren, het wekt steeds de woede op van mijn ex-partner. Hier mee omgaan vraagt vaardigheden waar onze relatie juist op stuk is gegaan”

Naima (4)

Helaas treedt verdere escalatie op, de agressie van Hassan breidt zich uit en het conflict verhardt zich.

Naima probeert zich te beschermen maar ze raakt ontmoedigd door het gebrek aan hulp en het feit dat sommige jeugdzorgwerkers de scheiding typeren als een vechtscheiding.

De Raad voor de Kinderbescherming, de politie, aware, de vrouwenopvang, Veilig Thuis: er raken veel ketenpartners bij betrokken.

Intussen lopen er verschillende strafzaken tegen Hassan (smaad, valse aangifte, stalking, valsheid in geschrifte)

Scheiding en complexe scheiding

- CBS registreert huwelijken, geen samenlevingscontracten: circa 60.000 minderjarigen jaarlijks betrokken bij echtscheiding (10.000 meerderjarige thuiswonende kinderen)
- Bij circa 20.000 problematisch verloop.
- Er is sprake van een complexe scheiding bij voortdurend conflict, ook na de periode van scheiding
- 1,2,3 zaak

Effecten van scheiding op kinderen

- Meeste kinderen gaat het na scheiding goed, wel:
- Verdubbeling internaliserende problemen (depressie, laag zelfbeeld)
- Verdubbeling gedragsproblemen (agressie, alcohol, delinquent gedrag)
- Lagere schoolprestaties (concentratie)
- Zwakkere band met ouders (vooral vaders)
- Problemen vriendschap (later vaker scheiden)
- Later, meer medische zorg

Kinderen uit de knel (1)



5 kenmerken ouderverstoting

Ouderverstoting is emotionele mishandeling

Amy Baker geeft aan dat het gaat om vijandige en agressief ouderschap waarbij de ene ouder de andere voorstelt als:

- 1) liefdeloos, onveilig en niet beschikbaar
- 2) het contact tussen een kind en de vervreemde ouder beperkt wordt
- 3) de ouder teniet wordt gedaan in de gevoelswereld en het leven van een kind
- 4) het kind de ouder verraadt (meegaat met de dominante ouder)
- 5) de autoriteit van de andere ouder wordt ondermijnd.

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/02/04/bijlage-1-adviesrapport-expertteam-ouderverstoting-complexe-omgangsproblematiek-januari-2021>

Groepsgesprek scheiding 2

- Welke patronen kennen jullie?
- Waar en hoe loopt het vast?
- Hoe ga je om met emoties?
- Waar ligt een oplossing? En wat kun je doen?

Patronen van complexe scheiding

- Duur van de relatie (van ultrakort naar langdurig)
- Met en zonder kinderen (gaat vaak over ex-partners met kinderen)
- Interculturele relaties die verbroken worden (kindontvoering, strijd paspoorten, zie Lindhorst en Edleson)
- Een voorgeschiedenis van geweld die leidt tot een scheiding (huisverbod, meldingen Veilig Thuis, straatverbod, begeleide omgang) waarbij het geweld voortgezet wordt na de scheiding
- Vermoedens van seksueel misbruik of mishandeling na de scheiding (meldingen politie)
- Begeleide omgang of een bezoeksregeling

Dimensies van complexe scheiding

- **Tijd**: *patronen van scheiding, ellenlange procedures, tijdsbalk*
- **Conflict**: *drie stadia conflicten, patronen (afweren/aanvallen*
- **Geweld** (psychiatrie, verslaving): *ernst, aard (kritische vragen, huisverbod)*
- **Relaties**: *zwartmaken, beschuldigen, ouderschap, positie kinderen, sterke voorkeuren (parental alienation*
- **Systemen**: *planeten en tegenstrijdig handelen in plaats van samenhang*
- **Communicatie**: *misverstand, uitsluiting, voorkeur, normering*
- **Samenwerking**: *gescheiden werelden, dominantie recht, niets doen is geen optie*
- **Meta-taal**: *gemeenschappelijke taal, inzicht in dimensies, oefenen, reflecteren in en na de actie en overstijgend handelingsrepertoire*
- <http://www.sietske-dijkstra.nl/wordpress/wp-content/uploads/Dijkstra-beweging-brengen-in-complexe-scheiding-en-complex-ouderschap.pdf>

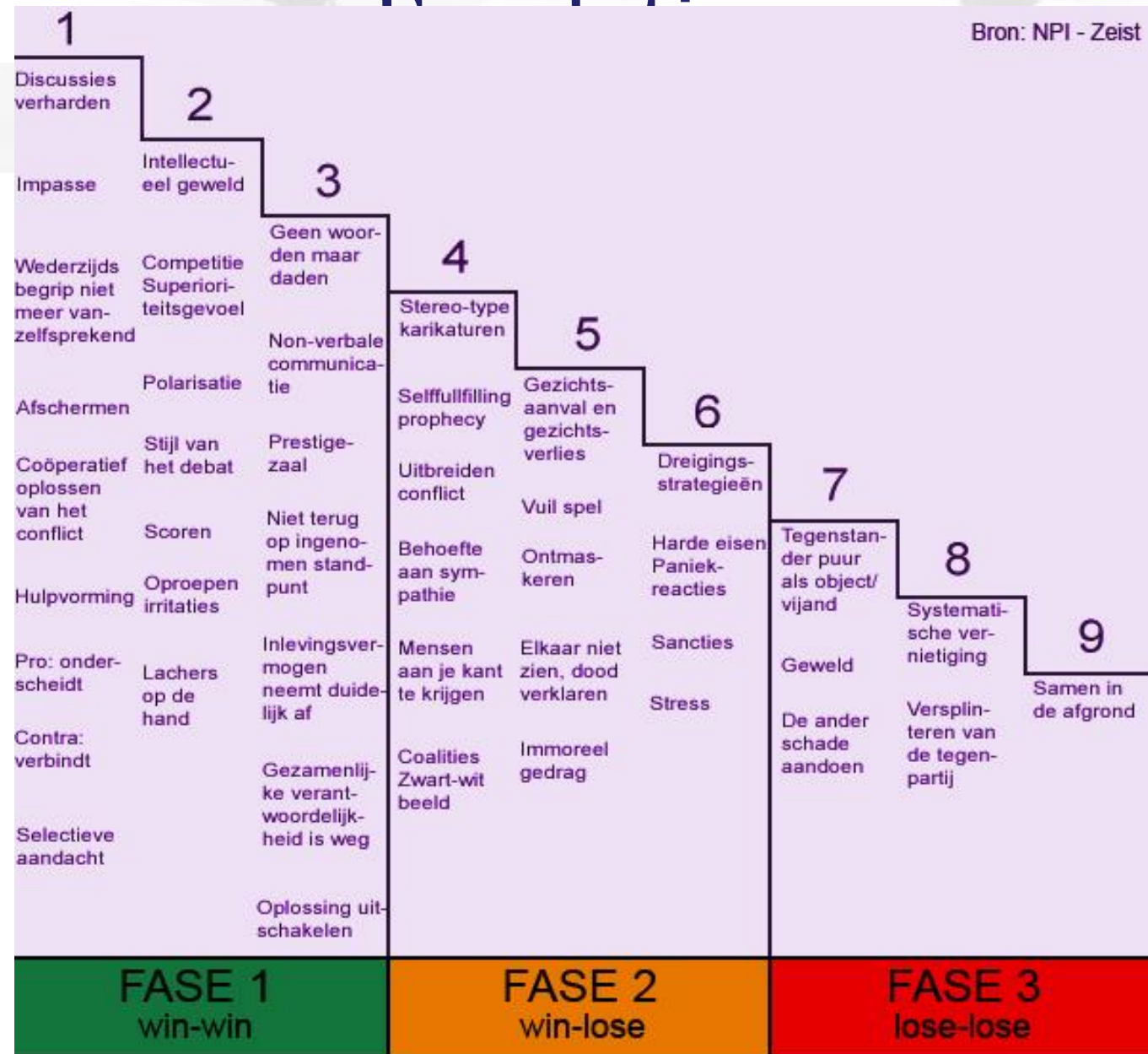
2. Conflict

Aandachtspunten:

Drie stadia conflicten:
win/win; winst/verlies;
verlies

Escalatieladder: Glasl,
1997

Verminderen juridische
procedures



Dimensies van complexe scheidingen

3. Relatie

Aandachtspunt:

Kinderen centraal maar
sociaal ingebed

Onderzoek:

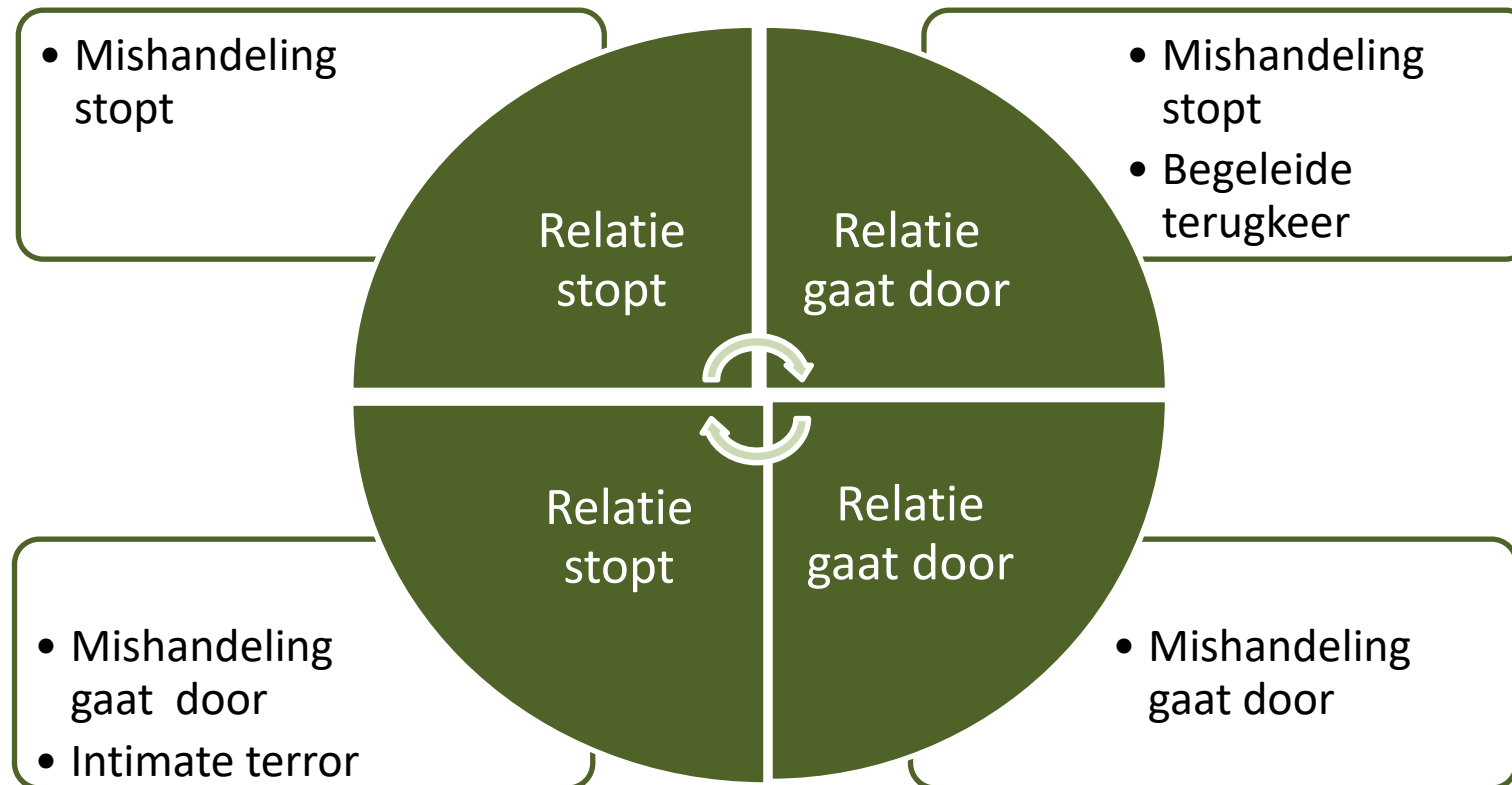
Hoe vaak zijn er in een *high conflict divorce* beschuldigingen van kindermishandeling door 1 ouder?

Hoe vaak gaat partnergeweld vooraf aan scheiding? (check huisverbod)

In hoeveel van deze gevallen worden deze beschuldigingen onderzocht?

Dimensies van complexe scheidingen

4. Geweld



Strijd bij complexe scheiding

- Patroon 1 : agressor probeert macht en invloed te houden over de (ex-) partner en de kinderen
 - Contact afdwingen met de kinderen
 - Voogdij aanvragen (ex-partner zwart maken)
 - Stalking en intimideren
- Patroon 2: Conflicten tijdens het scheidingsproces
 - financiën, alimentatie, woonruimte, zorg,
 - verantwoordelijkheid en invulling van het ouderschap
- Patroon 3: Conflicten na de scheiding
 - Opvoeding, ouderschap, alimentatie, wraak op andere ouder



Dimensies van complexe scheidingen

5. Systemen

- Strijd tussen ex-partners en hun familie
- Rechterlijke macht
Familierecht / bestuursrecht / civiel recht / strafrecht
- Advocaten en Mediators
- Psychojuridische complex
Raad voor de Kinderbescherming (gezag en omgang)
Jeugdzorg (ots, uithuisplaatsing)
- Omgangshuizen en kindercurator

Dimensies van complexe scheidingen

6. Samenwerking

Coachen, Mediation, Forensisch deskundige, Raad voor de Kinderbescherming, Jeugdzorg, Bijzondere curator, Rechter, Advocaat, Gezinsvoogd, Gedragsdeskundige, Omgangshuis

Kritische vragen:

Samenwerking: wie zijn betrokken, welke deskundigheid nodig om te de-escaleren, aandacht voor voorgeschiedenis?

Aandachtspunt:

Niet alleen eigen planeet bewonen, invullen interdisciplinaire samenwerking

Dimensies van complexe scheidingen

7. Communicatie

Framing, Metapositie (ouders en professionals), Hevige emoties: Frustratie, irritatie, angst en vermoeidheid, Interpretatie en actie

Aandachtspunt:

Kennis van framing, polarisatie, geweld, psychiatrie, beslissingen en ontwikkelen *metataal*

NB:

*Moed en
vasthoudendheid
zijn hierbij
noodzakelijk!*

Reflectie Groepsgesprek 3

- Wat zien we wel en wat zien we niet?
- Gebruik ook chat.....
- En wat zijn de gevolgen daarvan?
- Eventueel voorbeeld:
- <https://www.youtube.com/watch?v=kPlysqseptl>

Consequenties van wat we zien en niet zien

We zien en
normeren het
geweld niet

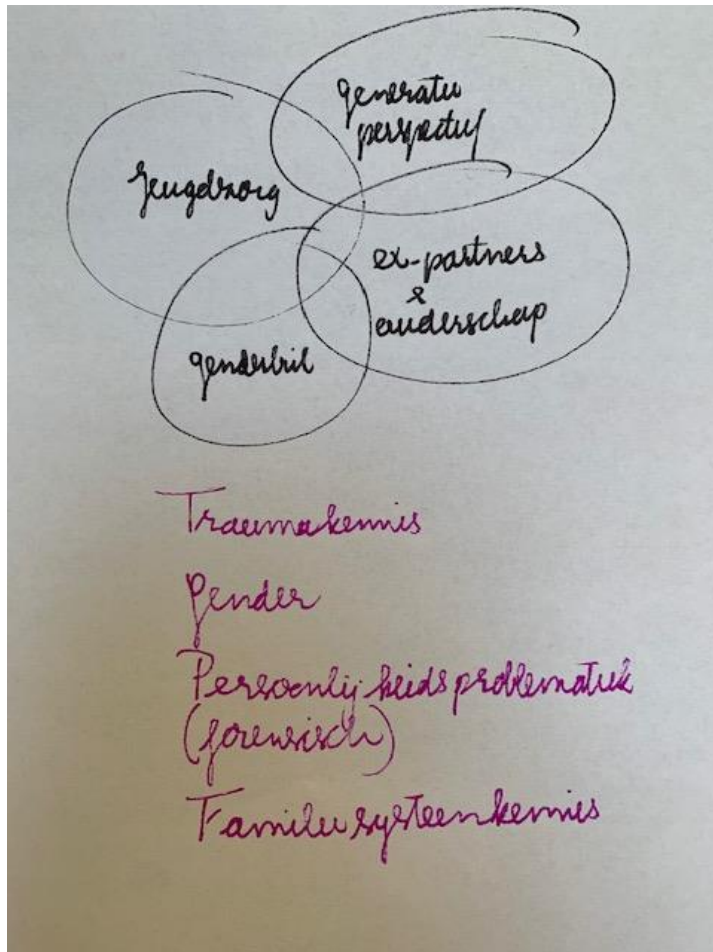
We benoemen het
psychische geweld
en de impact niet

We benoemen en
begrenzen de
machtsongelijkheid
niet

We zien de
ouderverstoting
over het hoofd en
steunen status quo

- We gebruiken het beeld van ouders in strijd
- We geven geen ondersteuning en bescherming aan vrouwen en mannen, jongens en meisjes, die met ernstig psychisch geweld en dwingende controle te maken hebben
- We steunen vaak de dominante ouder

Wat is nodig?



- Kennis en kunde van verschillende disciplines, methodieken en behandeling
- Bereidheid om naar grotere samenhang te zoeken vanuit het vastlopen
- Bereidheid om naar verbindende samenwerking te zoeken niet naar eigen gelijk



Conclusies

- Analyse van geweldspatronen en machtsverdeling. Bij **machtsongelijkheid bescherming bieden**
- Veel meer maatwerk: er zijn heel veel soorten scheiding
- Gebruik meerdimensionaal model voor aanpak
- Meer aandacht voor psychisch geweld en pathologie: kijk docu: '**zij lijkt het probleem te zijn**'
- Proactiever op ouderverstoting: bijscholing nodig

Dank voor uw aandacht

Beide partners worden bij aanvang met een riksja voorgereden om daarna met vrienden en kennissen een waardige afsluiting te geven aan hun huwelijk. Net als bij de in het verleden voltrokken huwelijksceremonie, komt iedereen bij elkaar om getuige te zijn van de scheiding. In plaats dat beide partners als symbolische daad de ringen aan elkaar geven, wordt bij deze ceremonie één ring door beide partners gezamenlijk met een hamer plat geslagen, om een einde te maken aan de huwelijkse periode.

<https://www.goedgescheidenouders.nl/scheidingsrituelen-en-ceremonies/>

